

9. Zákon na ochranu zvířat proti týrání - ochrana volně žijících zvířat

Volně žijícím zvířetem je dle zákona na ochranu zvířat proti týrání zvíře patřící k druhu, jehož populace se v přírodě udržuje samovolně a to i v případě jeho chovu v zajetí. Volně žijící zvíře se může stát zvířetem handicapovaným, které je zákonem definováno jako volně žijící zvíře, které je v důsledku zranění, nemoci nebo jiných okolností dočasně či trvale neschopno přežít ve volné přírodě. Volně žijící zvířata, pro nás spíše exotická, jsou často drezúrována a využívána při různých vystoupeních. Jako drezúra je označen zvláštní způsob výcviku pro přípravu a provedení triků nebo výkonu v cirkuse, divadelním a varietním představení, filmu, televizním programu nebo podobném veřejném představení.

Zákon uvádí činnosti, jejichž provádění s volně žijícími zvířaty je zakázáno. Je zakázáno odchyťávat nebo usmrcovat volně žijící zvířata vypsányi způsoby. Je tedy zakázáno odchyťávat nebo usmrcovat volně žijící zvířata pomocí oka, tlučky, sítě, smyčky, pytláckého oka, harpuny nebo čelist'ových pastí anebo pomocí obdobně zkonstruovaného zařízení. Odchyt do sítí smí být použit na odchyt savců nebo ptáků za účelem zazvěřování honiteb, za účelem jejich návratu do přirozeného prostředí, ptáků a netopýrů za účelem výzkumu a na odchyt zvířete drženého v zajetí anebo na odchyt toulavého nebo opuštěného zvířete. Dále pomocí jedovatých návnad a jedů v jakýchkoliv formách včetně plynování a vykuřování s výjimkou deratizace. Zákaz použití sítí se nevztahuje ani na odchyt ryb v rybářských revírech, který provádí uživatel revíru. Zakázáno je též odchyťávat nebo usmrcovat volně žijící zvířata do jestřábích košů, pomocí lepu, pomocí výbušnin, luků a samostřílů. Pomocí elektrického proudu vyjma výkonu práva myslivosti dle zákona o myslivosti, pomocí poloautomatické nebo automatické zbraně se zásobníkem schopným pojmout více než 2 náboje s výjimkou situací bezprostředního ohrožení člověka zvířetem a pomocí zbraní s hledím pro střelbu v noci, s elektronickým hledím apod.

Zakázáno je též použití letadla, motorového vozidla, zvuku magnetofonu nebo podobného zařízení (výjimka opět použití v souladu se zákonem o myslivosti), zrcadla nebo jiného oslňujícího zařízení, zdroje umělého osvětlení a zařízení pro osvětlení terčů, zde je výjimkou použití na lov nebo usmrcování ryb dle zákona o rybářství. Odchyt ani usmrcování se nesmí provádět pomocí formalínových nebo lepících pastí, u lepících pastí je tímto zákonem zakázána výroba, dovoz i prodej a stejně tak je to zakázáno u pastí čelist'ových. V neposlední řadě je zakázáno používání zvířat jako živá návnada nebo nástraha, nejde-li o lov podle zvláštních předpisů. Při ornitologickém výzkumu neplatí zákaz odchytu ptáků do sítí za použití zvuku magnetofonu nebo podobného zařízení a za použití zdroje umělého osvětlení. Sítě a umělé osvětlení se smí používat i na odchyt volně žijících zvířat s jejich zpětným vypuštěním do volné přírody prováděný za účelem určení druhu, pohlaví, stáří a získání biometrických údajů v rámci sledování stavu volně žijících zvířat.

Ochrana handicapovaných zvířat

Zákon ukládá každému, kdo se ujal handicapovaného zvířete povinnost zajistit mu péči nebo jej předat záchraně stanici, popřípadě oznámit místo jeho nálezu záchraně stanici. Zajistit péči handicapovanému zvířeti však smí jen držitel osvědčení o odborné způsobilosti osoby odpovědné za péči o handicapovaná zvířata. Osvědčení získá absolvováním odborného kurzu, dle § 9, **vyhlášky č. 22/2013 Sb.**, která je prováděcí vyhláškou k zákonu č. 246/1992 Sb., o vzdělání na úseku ochrany zvířat proti týrání. Chovatel, který poskytuje nezbytnou péči handicapovaným zvířatům je dále povinen vytvářet podmínky pro zachování jejich fyziologických funkcí a biologických potřeb, zejména vybavením prostor pro chov handicapovaných zvířat, předcházet únikům handicapovaných zvířat. Provozovatel záchraně stanice je povinen stanovit alespoň 1 osobu odpovědnou za péči o handicapovaná zvířata, která získá patřičnou odbornou způsobilost a která zajistí poučení dalších osob provádějících činnosti v souvislosti s chovem a péčí o handicapovaná zvířata. Provozovatel stanice je povinen osvědčení o odborné způsobilosti a dokumentaci o poučení osob uchovávat od doby zahájení činnosti těchto osob a dále ještě 3 roky po ukončení této činnosti. Při péči o handicapovaná zvířata je nutno dodržovat podmínky chovu handicapovaných zvířat, minimální velikost a prostor stanovených prováděcím právním předpisem, tedy **vyhláškou č. 114/2010 Sb., o ochraně handicapovaných zvířat při chovu.**

Drezúra volně žijících zvířat

Volně žijící zvířata musí být chována a jejich drezúra musí být prováděna s ohledem na druh a věkovou kategorii nebo hmotnost a další specifické podmínky nároků na jejich ochranu podle podmínek pro chov a drezúru stanovených **vyhláškou č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat.** Nesmí být provozováno mobilní zařízení typu pojízdných zvěřinců, exotárií, terárií a akvárií, v nichž jsou jedinci volně žijících druhů umístěni převážně v prostoru dopravního prostředku, s výjimkou zvířat, se kterými je pracováno v cirkusové manéži. U nově narozených primátů, ploutvonožců, kytovců (vyjma delfinovitých), nosorožců, hrochů nebo žiraf je zakázáno provádět drezúru a za účelem drezúry s nimi vystupovat na území České republiky, tento zákaz se vztahuje na všechny výše jmenované druhy, narozené po 1. březnu 2004. Výjimkou jsou cílené pohybové aktivity zvířat v zoologických zahradách.

Vyhláška č. 346/2006 Sb., pak ukládá osobě provádějící drezúru zvířat používat pro vytvoření vztahu zvířete s člověkem a jeho respektu dorozumívací prostředky, mezi které patří hlasové podněty, bezkontaktní podněty částmi těla (řeč těla), doteky, vedení, zátěž a odměna. Dorozumívací prostředky nesmí zvířeti způsobovat utrpení a musí pro něj být srozumitelné. Na nové pomůcky si drezírované zvíře musí přivykat pomalu a postupně.

Při drezúře mohou být využívány pouze přirozené vlastnosti zvířete. Je třeba přihlídnout ke schopnostem drezírovaného zvířete pro hru, vyvolávat vněm pozitivní podněty a působit na něj s cílem upevnit požadované návyky, cviky a triky s využitím odměny. Za nepovolený způsob drezúry se považuje použití úderů bičem, nebo jinými pomůckami a předměty, použití ohně a podnětů působících bolest termickými nebo jinými vlivy fyzikálního charakteru,

chemicky nebo za použití elektrického proudu. Nesmí se užívat podněty pro účelové vyvolání obranných reflexů k podpoře agresivního chování, metody hladovění a omezování krmení či napájení. Dále metody ovlivňující přirozený biorytmus zvířete v nárocích na odpočinek, nebo prodloužení období světla či tmy, drog nebo jiných látek ovlivňujících vnímání nebo chování drezírovaných zvířat. Zakázáno je použití náhubků a pomůcek omezujících pohyb končetin, obřišníků nebo jim podobných pomůcek v jiné části těla než na hrudníku, překážek nebo pomůcek s ostrými hranami a výčnělky, nebo jinak ohrožujícími zdraví zvířat a pomůcek napodobujících oblečení člověka.

Způsob drezúry a její délka musí odpovídat věku, tělesnému vývoji a chování drezírovaného zvířete, musí být přihlédnuto k původu zvířete, jeho pohlaví, sociálnímu postavení, zdravotnímu stavu, situaci v okolí a momentálnímu stavu drezírovaného zvířete.

Vyhláška dále stanovuje obecné podmínky chovu drezírovaných zvířat a zvláštní podmínky chovu kočkovitých šelem, medvědů, slonů, volně žijících koňovitých, lam a velbloudů, turovitých a delfinovitých.